

Számítógép architektúrák

Korszerű architektúrák

Mai program

- Pentium P6 processzor (esettanulmány)
- Párhuzamosítások a CPU-n kívül

Az Intel P6 család

- IA instrukciókat feldolgozó (x86, MMX, Katmai Iset), háromutas szuperskalár, sok fokozatos (12-14 stage) futószalagelvű processzorok
- Spekulatív végrehajtás, elágazás előrejelzés
 - Pl.
 - Pentium Pro
 - Pentium II., Pentium II Xeon
 - Pentium Celeron
 - Pentium III., Pentium III Xeon
- Nézzük ezt ...

Jellemzők

- Szuperskalár CISC processzor, RISC maggal
- Ciklusonként három RISC μ -operáció kibocsátására, öt RISC μ -operáció kiküldésére képes
- 20 bejegyzéses várakoztató állomása van
- A szigorúan soros konzisztenciát átrendező puffer (ROB) biztosítja
- A regiszterátnevezést is a ROB biztosítja

CISC processzor – RISC maggal

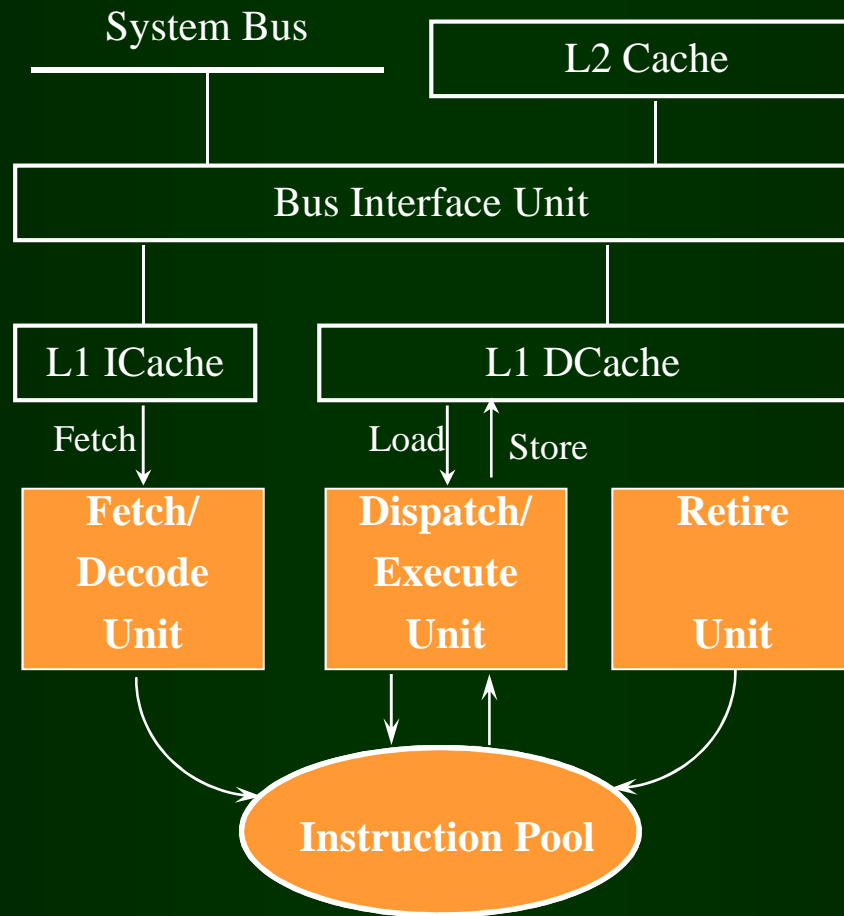
- Az ilyen processzorokban a CISC instrukciókat RISC instrukciókká konvertálják
 - A RISC mikro-instrukciókat (μ ops) egy RISC mag hajtja végre
 - A μ ops-ok három operandusúak (triadikus jelleg): egy „kimenő” és két „bemenő” operandus a szokásos
 - Egy CISC instrukció egy vagy több μ ops-sá is konvertálódhat

Pl. a köv. CISC instrukció kettővé:

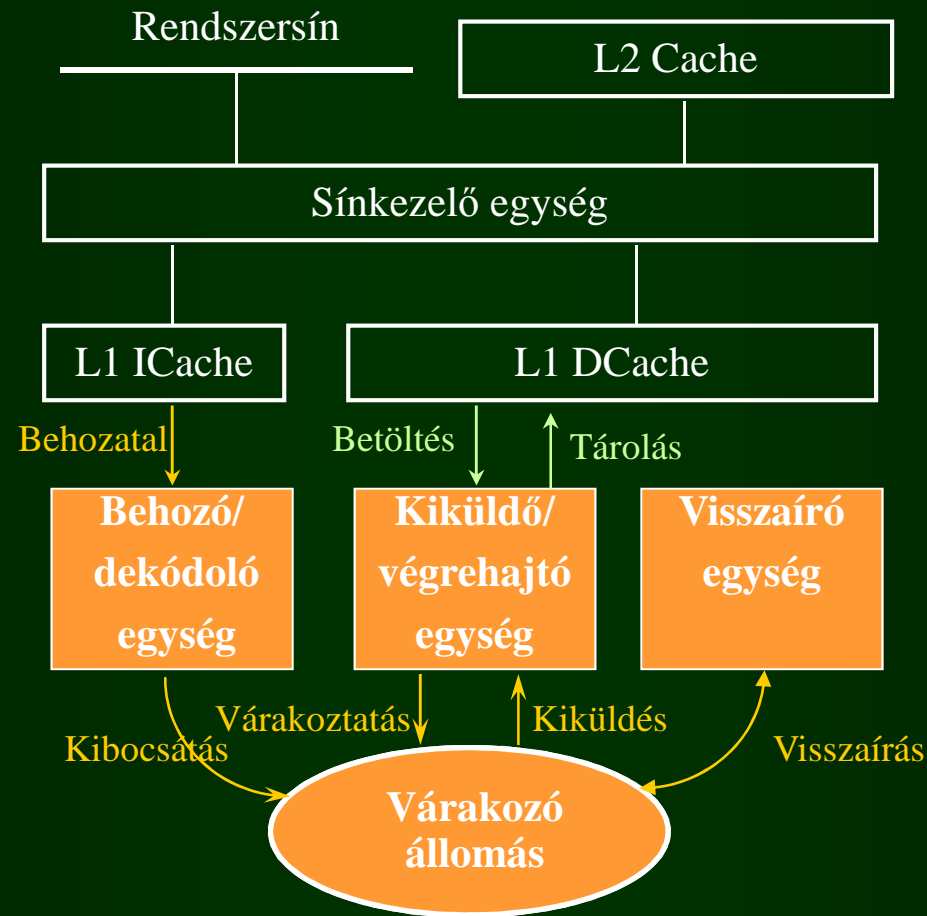
```
SUB    EAX, [EDI]    // CISC
      MOV r1,[EDI]    // r1 ← [EDI]
      SUB EAX,r1      // EAX ← EAX – r1
```

- Bonyolult CISC instrukciók sok μ ops-sá

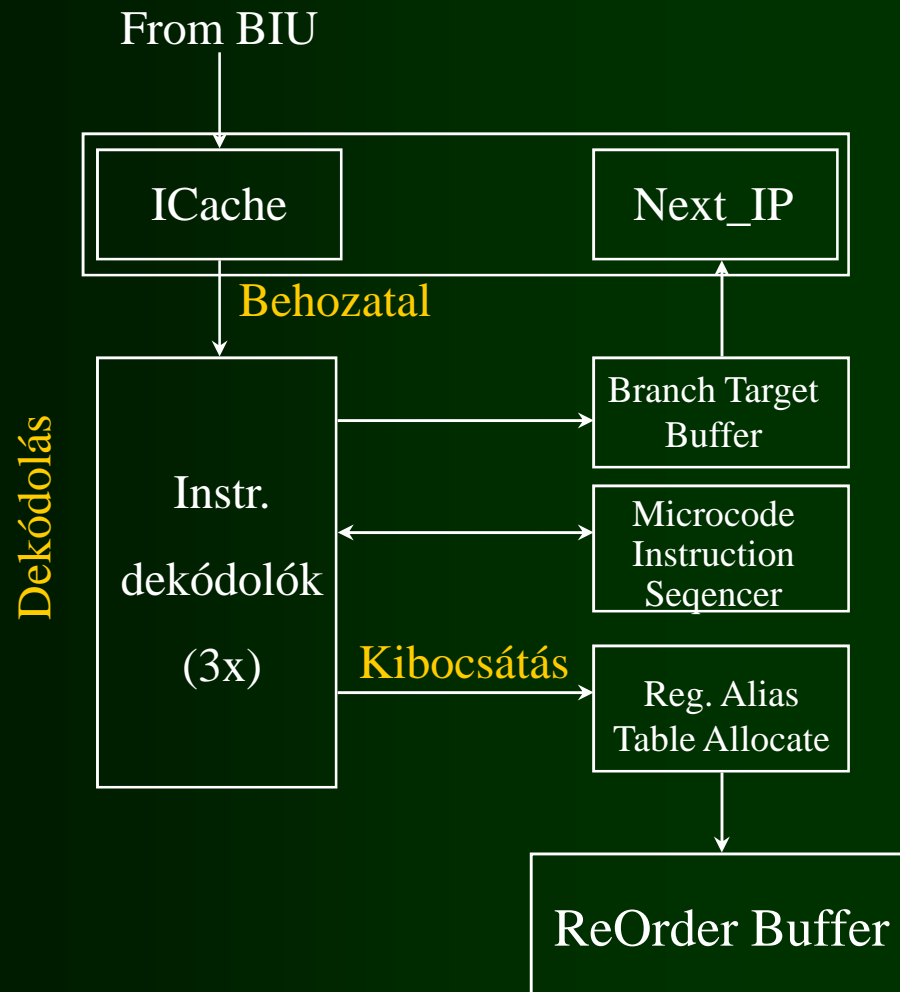
3 egység kommunikál közös instrukció mezőn keresztül

3 egység kommunikál közös instrukció mezőn keresztül

A behozó és dekódoló egység

Dekódolás

Next_IP: L1 ICache index.

Az ID-be 16 byte-os egységekben IA instrukciókat hoznak be (**behozatal, fetch**) BTB - merre olvasson előre (IP előtt 20-30 IA és 5 ugrás).

A 3 dekóder (2 egyszerű, 1 komplex) az IA instrukciókat μ ops-okká alakítja (1 v. 4 μ ops-sá). Amit nem tudnak: a MIS alakít át (sok μ ops-sá).

A μ ops-ok sorban átkerülnek a RAT-ba: a hamis függőségek feloldására (az IA regiszter hivatkozások fizikai regiszter hivatkozásokra képződnek). Ez az ún. **instrukció kibocsátás**.

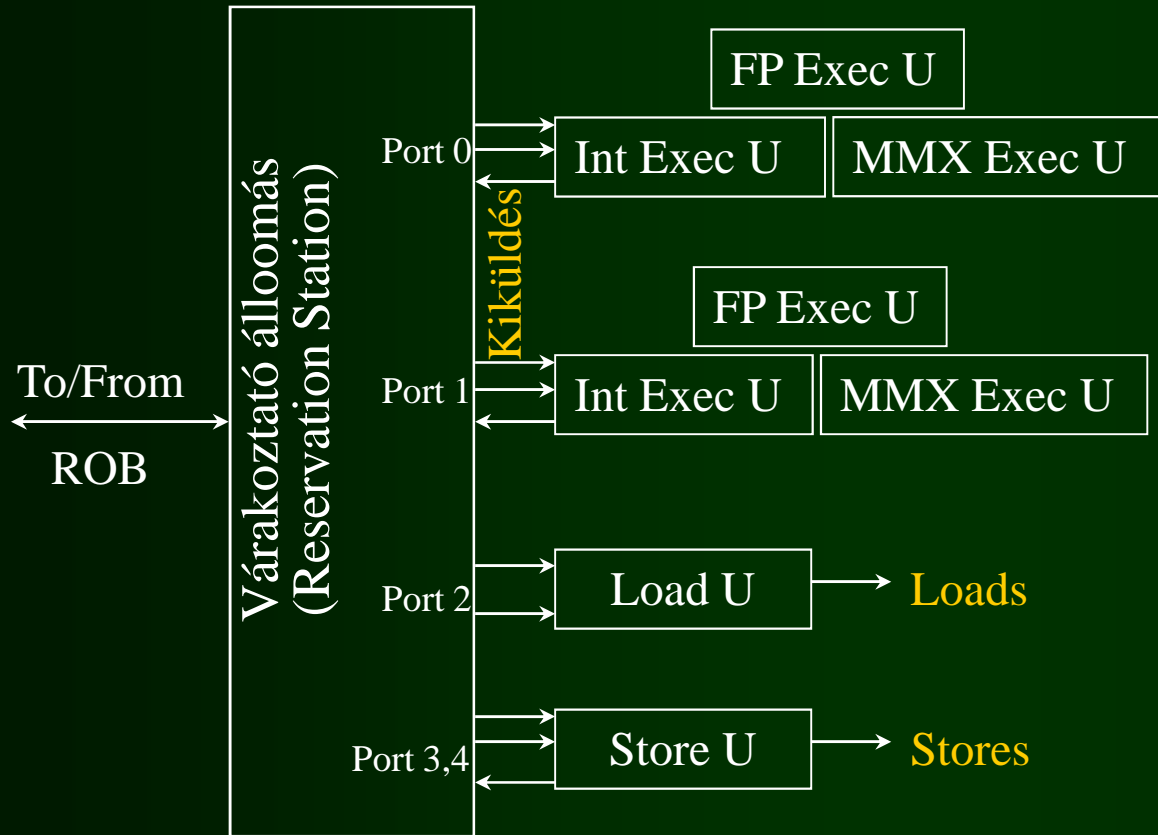
(*kibocsátáshoz kötött operandus-behívás*)

Kibocsátáshoz kötött operandus-behívás

- A kibocsátás és regiszterátnevezés során megtörténik a (bemenő) operandusok „behívása”
 - Az átnevezett (bemenő operandust tartalmazó) regiszterek értéket kapnak (a megfelelő regiszterektől),
 - A ROB-beli μ ops-okba beolvasódnak a regiszterértékek (regiszterfájl olvasás futószalag fázis)
- Létezik kiküldéshez kötött operandus-behívás politika is
- A kibocsátott μ ops-ok a várakozó állomásban (Reservation Station) várakoznak

A kiküldés (dispatching)

RAT (Register Alias Table)
ROB (ReOrder Buffer)
Reservation Station

} Várakoztatás

A várakoztató állomás "kiegyenlítő tartály".

Minden ALU számára közös.

Bekerülnek a μ ops-ok, és ha minden operandusuk előállt (és megfelelő ALU rendelkezésre áll),

a megfelelő porton a megfelelő ALU-ba kerülnek végrehajtásra.

Onnan az eredményükkel együtt visszajutnak az I Poolba.

Ciklusonként max 5 μ ops kiküldése lehetséges, átlag 3 a tipikus.

A várakozató állomás elv

- A *várakozató állomás elv* azt jelenti, hogy a VÁ várakoztatásra, utasításátrendezésre és regiszterátnevezésre szolgál egyidejűleg.
- Minden ALU számára közös a VÁ, ezért a Pentiumok ún. *központi várakozató állomás* típusúak.

A kiküldési politika

- A „kiküldés” feladatai:
 - A VÁ-ban pufferelt μ ops-ok közül a végrehajthatók kiválasztása (kiválasztási szabály: aminek minden forrás-operandusa már rendelkezésre áll: spekulatív politika, adatfolyam elvű a kiválasztás),
 - A megfelelő ALU kiválasztás (melyik port)
 - Döntés a kiküldési sorrendről (ha a küldhetőnél több μ ops létezik). (A Pentiumnál az Intel nem specifikálta pontosan, FIFO.)
- Létezik sorrendben kiküldés, vagy részben sorrendben kiküldési politika is, de nem a Pentiumoknál.

A végrehajtó egységek (ALU-k)

- A kiküldött μ ops-ok valamely kapun (port) jutnak a VE-ek valamelyikébe
- Szokásos ALU-k:
 - Fixpontos ALU (IU, legalább 2, egy-egy porton)
 - Fixpontos osztó (IDIV), fixpontos eltoló (ISHF)
 - Lebegőpontos összeadó (FADD), osztó (FDIV), szorzó (FMUL)
 - MMX ALU
 - Elágazás kezelő (JEU, elágazási cím számító)
 - Címkszámító adatbetöltéshez (load AU)
 - Címkszámító adat tároláshoz (store AU)
 - Utóbbiakból a kiküldött μ ops-ok a BIU-ba kerülnek

A Bus Interface Unit

- **Az adat betöltő (load) és kiíró (store) μ ops-ok ide kerülnek**
 - **A betöltéshez kell: memória cím, a szélesség és a céloperandus. Egyetlen μ ops-sá dekódolható. Spekulatíven végrehajtható.**
 - **Kiíráshoz kell cím, szélesség és az adat. Két μ ops kell, egyik generálja az adatot, másik a címet és szélességet. Nem hajthatók végre spekulatíven. Ezeket nem „zavarhatják” load-ok, régi store-ok.**

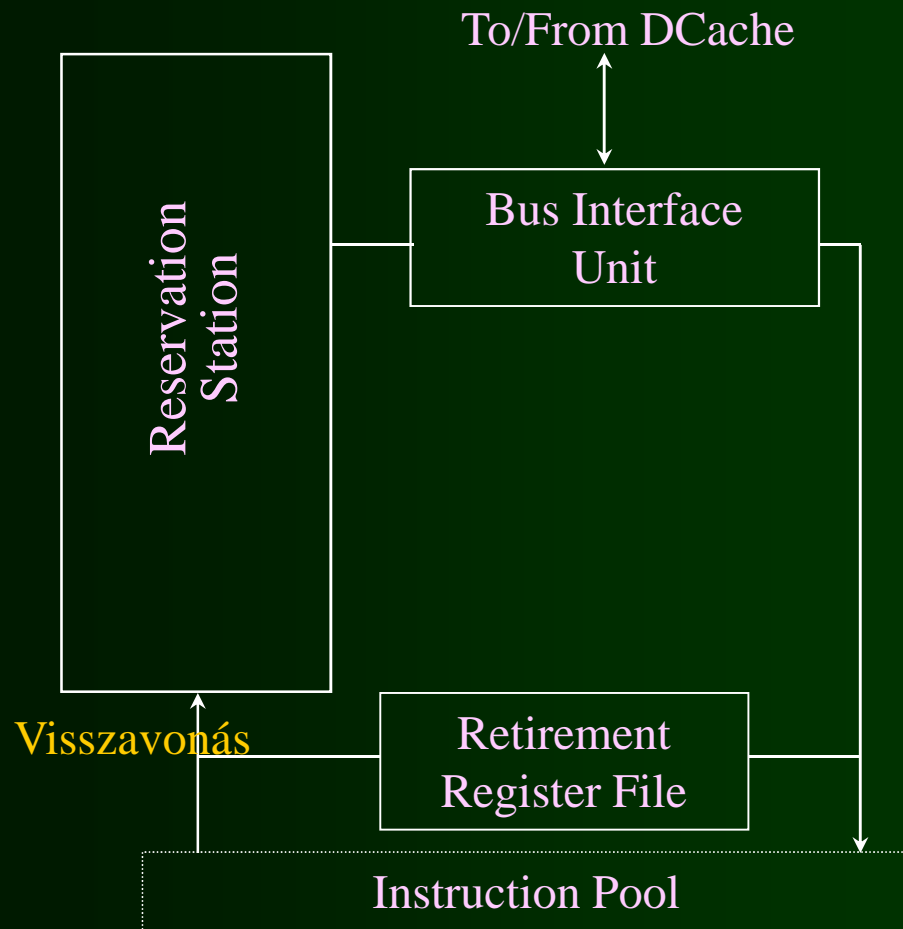
Memory Reorder Buffer

- **A BIU-ban van Memory Reorder Buffer: „kiegyenlítő tartály” (ROB-hoz hasonlít):**
 - Engedi, hogy load-ok előzzenek load-okat;
 - Blokkol függő load-okat és store-okat;
 - Újraütemezi a blokkoltakat, mikor a blokkoló feltételek (függőség, erőforrás hiány) megszűnnek.

A VÁ és a ROB „frissítése”

- A végrehajtó egységekből (ill. a BIU MRB-ből) a végrehajtott μ ops-ok visszakerülnek a várakozó állomásba (Reservation Station)
 - Asszociatív kereséssel keres olyan μ ops-okat, melyek valamely forrás-operandusa az éppen végrehajtott cél-operandussal egyezik. Ezeket frissíti: az eredményt beírja a ROB-ba, érvényességi biteket beállítja.
 - A frissítés kell a függőségek megszüntetésére, illetve a visszairások előkészítésére.

A Retire Unit (Visszaíró)

Ez is nézi a μ ops-okat az VÁ-ban: olyanokat keres, amik már végrehajtottak és kivehetők (can be removed). Nézi az eredeti sorrendet (ROB), és a RAT leképzéseket, hogy helyes eredményt kapjunk, **figyelemmel az interruptokra, trap-ekre, töréspontokra és a helytelen előrejelzésekre is**. A visszavont μ ops-ok eredményeit beírja az IA regiszterekbe, vagy az L1 Dcache-be (M/BIU segítségével).

Ciklusonként 3 μ ops-ot tud visszavonni.

A load/store-ok a BIU-n át jutnak vissza az VÁ.ba.

A konzisztencia

- **A pentiumoknál erős processzor konzisztenciát biztosítanak**
 - A ROB-ba beírt sorrend szerint, azaz az IA instrukció sorrendje szerint történik a visszavonás
- **A memória konzisztencia nem erős.**
- **A kivételkezelés konzisztenciája erős**

Intel Pentium 4

- **NetBurst Micro-Architecture**
 - **Hyper-Pipelined Technology (20-stage)**
 - **400 MHz System Bus (3,2 Gbytes/sec)**
 - **Advanced Dynamic Execution**
 - **126 instrukció a spekulatív végrehajtás időablakában (P6-nál csak 42)**
 - **4K a Branch Target Buffer: részletesebb história az elágazásokról, ezekből jobb előrejelzési algoritmus, kb. 33%-kal kevesebb a téves előrejelzés a P6-hoz képest**
 - **Rapid Execution Engine**
 - **Az ALU-k a processzoron belül kétszeres frekvenciával dolgoznak**

<ftp://download.intel.com/design/pentium4/papers/24943801.pdf>

Intel Pentium 4 (folyt)

- **NetBurst Micro-Architecture (folyt)**
 - **Advanced Transfer Cache**
 - 256 KB L2 Cache, 256 bites interfésszel
 - 48 GB(s érhető el (P6-nál ez csak 16GB/s volt)
 - **Execution Trace Cache**
 - Új L1 Icache: képes dekódolt μ ops-okat pufferelni (nem kell újra dekódolni)
 - Az elágazások instrukciószekvenciái ugyanazon a cache vonalon: gyorsabb elérés.
 - **Streaming SIMD Extension 2 (SSE2)**
 - SIMD párhuzamosságok mind a fix, a lebegőpontos és MMX aritmetikában
 - 144 új instrukció
 - **Hardware Prefetcher**
 - Konkurencia a memória elérés és a számítások között

Intel® Desktop Processor Roadmap

2005. 2. félév	2006. 1. félév
<p><u>Intel® Pentium® Processor Extreme Edition 840</u></p> <ul style="list-style-type: none">• 2x1MB L2 cache, 3.20 GHz, 800 MHz FSB• Intel® 955X Express Chipset	<p><u>Intel® Pentium® Processor Extreme Edition 840 or greater</u></p> <ul style="list-style-type: none">• 2x1MB L2 cache, 3.20 GHz, 800 MHz FSB• Intel® 955X Express Chipset
<p><u>Intel® Pentium® D Processor 840</u></p> <ul style="list-style-type: none">• 2x1MB L2 cache, 3.20 GHz, 800 MHz FSB• Intel® 955X Express Chipset• Intel® 945G/P Express Chipsets	<p><u>Intel® Pentium® D Processor 840 or greater</u></p> <ul style="list-style-type: none">• 2x1MB L2 cache, 3.20 GHz, 800 MHz FSB• Intel® 955X Express Chipset• Intel® 945G/P Express Chipsets

<http://www.intel.com/products/roadmap/>

Intel® Server Processor Roadmap

2005. 2. félév	2006. 1. félév
<p><u>Intel® Xeon® Processor 7000^{Δ††} sequence</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Dual-core processing, 64-bit• 2x2M L2 cache, up to 3 GHz, 800 MHz FSB• Intel® E8501 Chipset^{††} (expected to be available in early 2006) / Enabled Chipsets	<p><u>Intel® Xeon® Processor 7000^{Δ††} sequence</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Dual-core processing, 64-bit• 2x2M L2 cache, up to 3 GHz, 800 MHz FSB• Intel® E8501 Chipset^{††} (expected to be available in early 2006) / Enabled Chipsets
<p><u>Intel® Xeon® Processor MP</u></p> <ul style="list-style-type: none">• 64-bit• 8 MB iL3 cache, 3.33 GHz, 667 MHz FSB• Intel® E8500 Chipset / Enabled Chipsets	<p><u>Intel® Xeon® Processor MP</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Intel® Xeon® Processor MP Family Next Generation• 64-bit• Intel® E8500 Chipset / Enabled Chipsets

<http://www.intel.com/products/roadmap/>

Párhuzamosítás a CPU-n kívül

- **Fix feladat szétoztás**
 - Aritmetikai társprocesszorok,
 - Grafikus, képfeldolgozó társprocesszorok,
 - Hangfeldolgozó ... stb.
- **Változó feladatszétosztás: több processzor, mind általános célú ...**

Flynn osztályozásához alapfogalmak

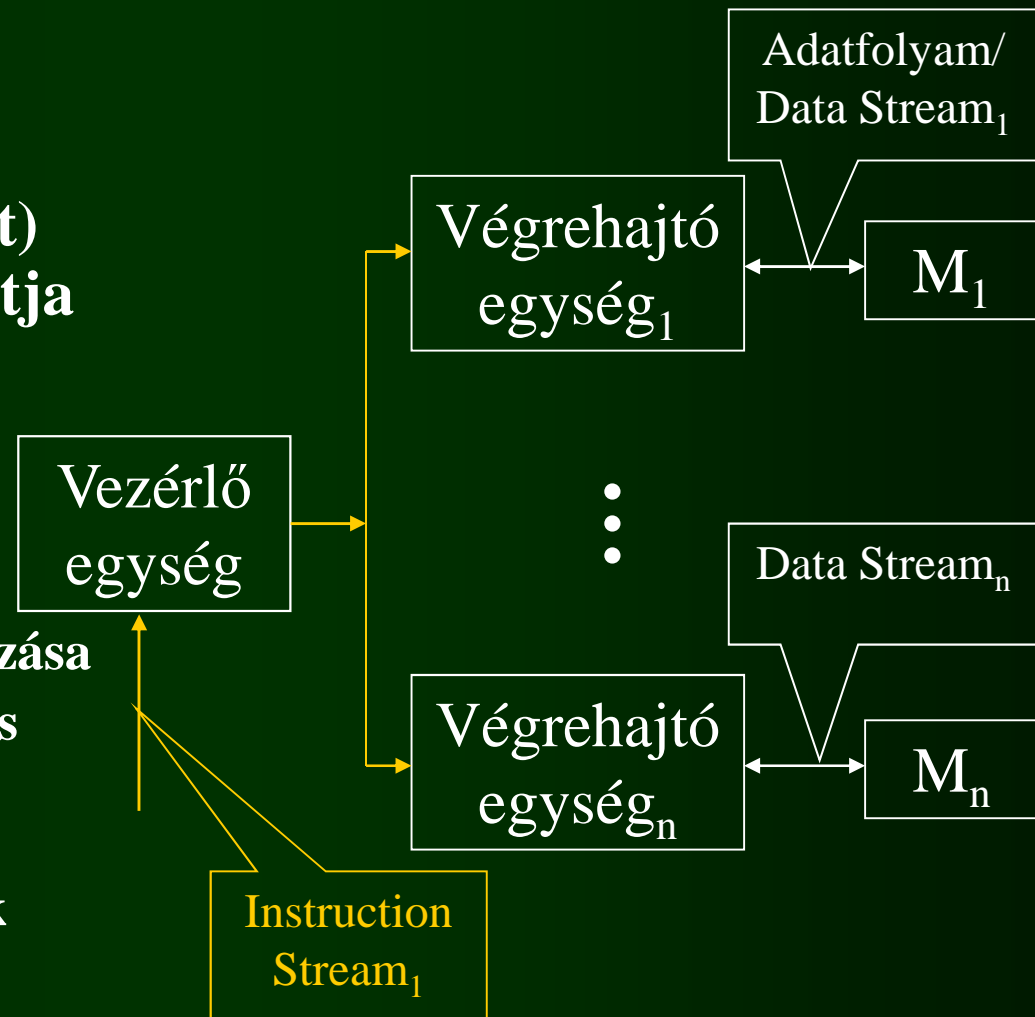
- Egy processzor által feldolgozott *instrukció folyam* (IS, Instruction Stream) fogalma
- A memória és a processzor közötti *adat folyam* (DS, Data Stream) fogalma
- Mindkettőben lehet párhuzamosság

Flynn osztályozása

- **Lehetséges osztályok:**
 - **Single Instruction Single Data stream (SISD)**
 - A Neuman gép ilyen
 - **Single Instruction Multiple Data stream (SIMD)**
 - Adatpárhuzamos processzorok
 - **Multiple Instruction Single Data stream (MISD)**
 - Nem valósult meg, bár egyesek a futószalag elvű gépeket és a szisztolikus tömböket ebbe az osztályba sorolják
 - **Multiple Instruction Multiple Data stream (MIMD)**
 - Oszott memóriás rendszerek
 - Saját erőforrásos, üzenetváltásos rendszerek

Az adatpárhuzamosság

- Az összes processzor (végrehajtó egység) (ugyanazt az algoritmust) különböző adatokon hajtja végre
- Gyakori feladatok
 - Mátrixok és vektorok elemeinek feldolgozása
 - Kép pixelpontok feldolgozása
 - AB rekordok párhuzamos feldolgozása
 - Hierarchikus fa- és piramisszerkezetű adatok feldolgozása

Adatpárhuzamos architektúrák

- **Asszociatív és neurális számítógépek**
 - Processzoron belül említettük az asszociatív memória kezelését. Az elven külső párhuzamosság is elképzelhető
 - Az adatok minden elemét párhuzamosan összevetjük egy AB megfelelő elemeivel, és az egyezőség mértékét (egyezés jóságát), vagy az ettől függő eredményt kapjuk meg
 - A neurális hálókról később tanulnak.
- **Szisztolikus és irányított tömbök**
 - A bevitt adatokat „átpumpálják” egy műveletvégző rendszeren (a szív szisztolikus pumpálása analógiájára)
- **Vektorelrendezésű architektúrák**
- **A klasszikus SIMD**
 - Finom, ill durva szemcsézettség

A MIMD lehet

- **Közös erőforrású struktúrák (pl. zeus)**
 - osztoznak a memórián, eszközökön,
- **részben v. teljesen saját erőforrású struktúrák (pl. transzputerek)**
 - processzoronkénti memória,
 - esetleg eszközök,
 - intenzív kommunikáció.
- **A párhuzamosság granulátuma lehet**
 - durva szemcsés (pl. processzek egy-egy CPU-hoz kötődnek, ilyen volt a zeus),
 - finom szemcsés (egy processz fonalai más CPU-kon).

Két fogalom

- **Grid computing (Computational grid ; peer-to-peer-computing) (grid = rács)**
 - Számítógépek összekapcsolása hálózaton keresztül, mely gépek ugyanazon probléma ugyanabban az időben történő megoldásán egységként dolgoznak
- **Cluster computing (gépek klasztere)**
 - Személyi gépek, munkaállomások együttes használata úgy, hogy egy felhasználó számára egy egységként tűnjenek.

Számítógép architektúrák

Korszerű architektúrák
VÉGE